

Dr. DRAGOLJUB VUKČEVIĆ
vanredni profesor

UDRUŽIVANJE U OPŠTA UDRUŽENJA I PRIVREDNU KOMORU JUGOSLAVIJE

Udruživanje u opšta udruženja i Privrednu komoru Jugoslavije regulisano je Zakonom o udruživanju u opšta udruženja i Privrednu komoru Jugoslavije (Službeni list SFRJ br. 54/76) kojim su stavljeni van snage raniji propisi o udruživanju i određeni rokovi za osnivanje opštih udruženja i konstituisanje Komore saglasno odredbama ovog Zakona.

Ustavom SFRJ, predviđeni su različiti oblici udruživanja privrednih organizacija i iniciran novi komorski sistem. Prema čl. 50 Ustava SFRJ „organizacije udruženog rada koje obavljaju privrednu delatnost i njihova poslovna udruženja udružuju se u udruženja za pojedine delatnosti i u privredne komore ili druga opšta udruženja radi zajedničkog unapređivanja rada i poslovanja, radi usklađivanja posebnih, zajedničkih i opštih društvenih interesa, radi dogovaranja o planovima i programima rada i razvoja i o samoupravnom uređivanju društveno-ekonomskih odnosa, radi pokretanja inicijative za zaključivanje samoupravnih sporazuma i društvenih dogovora, za donošenje zakona i za utvrđivanje ekonomske politike i radi razmatranja i rešavanja drugih pitanja od zajedničkog interesa”.

Iz navedene ustavne odredbe proizilazi da se radi o novom načinu udruživanja, o novoj komorskoj strukturi i novim subjektima udruživanja, njihovoj organizovanosti na delegatskoj osnovi i u skladu sa tim o samoupravnom načinu odlučivanja i na tim principima stvaranje samoupravnih organizacija čiji delokrug rada, unutrašnja organizacija i međusobni odnosi članova se određuju zakonom.

Novi pristup udruživanja uopšte pa i udruživanja u opšta udruženja i privredne komore ogleda se u ustavnoj koncepciji da u razvoju samoupravljanja radni čovek treba da bude neposredni nosilac ukupne društvene reprodukcije a organizacija udruženog rada stvarni subjekat udruživanja u bilo kom vidu.

Zakonom o udruživanju u opšta udruženja i Privrednu komoru određeno je mesto i uloga Komore u sistemu samoupravnog udruživanja, ciljevi udruživanja, način udruživanja u Komoru i njime su rešena i druga pitanja od značaja za organizaciju i rad Komore.

Prema odredbama ovog Zakona Komora je:

— samoupravna organizacija i zajednica organizacija udruženog rada, njihovih poslovnih zajednica i drugih organizacija koje su u nju udružene;

— cilj udruživanja u Komoru je unapređivanje rada i efikasnije poslovanje privrede u celini i ostvarivanje drugih zadataka od zajedničkog interesa za privredu u celini;

— samoupravno sporazumevanje organizacije udruženog rada i učešće Komore u društvenom dogovaranju osnovni su način ostvarivanja ciljeva u Komoru;

— Komorom upravljaju organizacije udruženog rada preko svojih delegata izabranim u opštim udruženjima u kojima su odnosne organizacije udruženog rada prethodno udružene;

— u ostvarivanju ciljeva udruživanja u Komoru, obezbeđuje se saradnja Komore sa privrednim komorama republika i privrednim komorama autonomnih pokrajina;

— u ostvarivanju svojih zadataka Komora saraduje sa organima federacije, samoupravnim interesnim zajednicama, društvenopolitičkim, društvenim i drugim samoupravnim organizacijama na nivou federacije.

Prema odredbama ovog Zakona, organizacije udruženog rada i njihove poslovne zajednice se udružuju u opšta udruženja gde neposredno ostvaruju ciljeve i zadatke udruženja. U međusobnoj saradnji i različitim oblicima povezivanja opšta udruženja ostvaruju svoje ciljeve i zadatke u Privrednoj komori Jugoslavije. Opšta udruženja predstavljaju oblik preko kojeg organizacije udruženog rada, putem svojih delegata konstituišu sve organe i tela Privredne komore Jugoslavije.

U opšta udruženja obavezno se udružuju radne organizacije i njihove poslovne zajednice prema osnovnoj delatnosti koju obavljaju. Osnovne organizacije udruženog rada ne mogu se direktno udruživati u opšta udruženja već samo preko radne organizacije a radne organizacije se mogu udruživati i preko složenih organizacija udruženog rada u čijem su sastavu.

Poslovima opšteg udruženja i Privredne komore Jugoslavije upravljaju njihovi članovi preko delegata u organima upravljanja opšteg udruženja i Privredne komore Jugoslavije.

Samoupravno sporazumevanje i učešće u društvenom dogovaranju osnovni su način ostvarivanja ciljeva udruživanja u opšta udruženja i Privrednu komoru Jugoslavije.

Prilikom određivanja zadataka udruženja i Komore u Zakonu je naglasak dat na unapređivanju rada i poslovanja organizacija udruženog rada s tim što je glavni zadatak opštih udruženja da rade na unapređivanju delatnosti iz jedne ili više srodnih grana privrede, a Komora na unapređivanju i efikasnijem poslovanju *privrede u celini*.

Naše izlaganje ima za cilj da se putem analize novog komorskog sistema, ciljeva i zadataka udruživanja i njihovog načina ostvarivanja u opštim udruženjima i Komori kao novim subjektima udruživanja, ukaže na preobražaj i promene komorskog sistema u novim uslovima.

Da bi se dobila potpunija slika detaljnije će se analizirati upravljanje radom i poslovanjem Komore, organi i tela Komore, njihov delokrug i ovlašćenja, položaj stručne službe itd., jer je po ovim pitanjima došlo do značajnijih promena. S druge strane, u izlaganjima o opštim udruženjima ćemo se ograničiti samo na vrste opštih udruženja koja su osnovana i posebne zadatke koji proizilaze iz čl. 17 Zakona,

dok o ostalim pitanjima koja su na istovetan ili sličan način rešena kao i u Komori, njima će biti reči u skraćenom obliku.

Prema tome, u našem radu smo se ograničili na pitanja povezana sa opštim udruženjima i Privrednom komorom Jugoslavije koja su regulisana saveznim Zakonom. Pri tome treba istaći da pored opštih udruženja i Privredne komore Jugoslavije, u republikama i autonomnim pokrajinama postoje republičke odnosno pokrajinske privredne komore i regionalne privredne komore u koje se udružuju organizacije udruženog rada prema republičkim odnosno pokrajinskim propisima.

PRIVREDNA KOMORA JUGOSLAVIJE

Privredna komora Jugoslavije je samoupravna organizacija i zajednica organizacija udruženog rada, njihovih poslovnih zajednica i drugih organizacija koje se u nju udružuju.

Radi unapređivanja rada i efikasnijeg poslovanja privrede u celini, Komora radi na pokretanju i usklađivanju *aktivnosti opštih udruženja* na ostvarivanju njihovih zadataka, na razvijanju *međugranske saradnje* i na usklađivanju međugranskih interesa, na *razvijanju samoupravnih odnosa i povezivanju privrede u celini* u okviru zajedničkih interesa.

Samoupravno sporazumevanje organizacija udruženog rada i učešće Komore u *društvenom dogovaranju* su osnovni način ostvarivanja ciljeva udruživanja u Komoru. Komora obezbeđuje saradnju sa privrednim komorama republika i privrednim komorama autonomnih pokrajina.

U ostvarivanju svojih zadataka Komora saraduje sa organima federacije, samoupravnim interesnim zajednicama, društveno-političkim, društvenim i drugim samoupravnim organizacijama na nivou federacije.

Rad Komore je javan i Komora obezbeđuje redovno obaveštavanje organizacije udruženog rada i javnost o svom radu.

Statutom Komore uređuju se naročito: zadaci Komore, organi i tela Komore i njihov delokrug i sastav, način izbora i vreme trajanja mandata članovima organa i tela Komore; način odlučivanja u organima Komore, prava i dužnosti članova Komore; ostvarivanje saradnje sa privrednim komorama republika i autonomnih pokrajina; samozaštita i sprovođenje zajedničkih priprema za opštenarodnu odbranu u privredi; javnost rada i informisanje organizacija udruženog rada; način finansiranja Komore, položaj i zadaci stručne službe i način ostvarivanja samoupravnih prava radnih ljudi u radnoj zajednici Komore, kao i druga pitanja od značaja za rad Komore.

Zakonom je određeno da statut Komore donosi njena skupština a potvrđuje ga Skupština SFRJ.

Ciljevi udruživanja u Komoru i njeni zadaci

Ciljevi udruživanja u Komoru i zadaci Komore su Zakonom određeni.

Ciljevi udruživanja u opšta udruženja i Komoru prvenstveno se ostvaruju u opštim udruženjima, a u Komori onoliko koliko je potrebno radi usklađivanja njihove aktivnosti i ostvarivanja zadataka opštih udruženja.

Organizacije udruženog rada u Komori sagledavaju stanje i potrebe privrede u celini i ocenjuju odnose grana ili delatnosti u ukupnoj društvenoj reprodukciji i radi unapređivanja svoga rada i poslovanja dogovaraju se i predlažu odgovarajuće mere; dogovaraju se i sporazumevaju radi organizovanja naučnoistraživačkog i razvojnog rada i primene savremenih dostignuća nauke, tehnike i tehnologije od zajedničkog interesa za privredu u celini; pokreću inicijativu za samoupravno organizovanje privrede i udruživanje rada i sredstava u procesu društvene reprodukcije; preduzimaju zajedničke akcije i mere za regulisanje i unapređivanje međusobnih odnosa na jedinstvenom jugoslovenskom tržištu; zajednički rade na istraživanju i unapređivanju domaćeg tržišta i prometa roba i uslug; rade na sprečavanju sticanja materijalnih i drugih preimućstava na tržištu koja se zasnivaju na monopolskom položaju, nelojalnoj konkurenciji i zatvaranju tržišta; dogovaraju se i sporazumevaju o načinu i oblicima uklapanja jugoslovenske privrede u međunarodnu podelu rada, skladnijem izvozu i uvozu i drugim pitanjima unapređenja ekonomskih odnosa sa inostranstvom dogovaraju se o zajedničkim aktivnostima i predlažu odgovarajuće mere na planu stručnog usavršavanja i dopunskog obrazovanja kadrova u privredi; rade na razvijanju dobrih poslovnih običaja i socijalističkog poslovnog morala, lojalnosti i savesnosti u poslovanju, kao i na pripremama za opštenarodnu odbranu i društvenu samozaštitu.

Sve navedene poslove i zadatke organizacije udruženog rada ostvaruju u opštim udruženjima a Komora se javlja kao koordinator aktivnosti opštih (granskih) udruženja na njihovom izvršavanju.

Pored ovih zadataka Komora ima i posebne zadatke predviđene Zakonom i Statutom Komore:

— učestvuje u utvrđivanju programa rada na pripremanju društvenog plana Jugoslavije i u zaključivanju dogovora o osnovama toga plana i programa razvoja;

— saraduje sa nadležnim organima i organizacijama federacije na formiranju kreditno, monetarne politike zemlje;

— organizuje i unapređuje sistem informisanja za potrebe privrede;

— izdaje isprave o kojima vodi evidenciju;

— potvrđuje određene činjenice u ispravama organizacija udruženog rada koje one izdaju radi upotrebe u inostranstvu;

— vrši poslove javnih ovlašćenja i druge poslove predviđene posebnim saveznim zakonom ili drugim propisima.

Subjekti udruživanja u Komoru

Subjekti udruživanja u Komoru su organizacije udruženog rada koje obavljaju privrednu delatnost. Ove organizacije se istovremeno udružuju u opšta udruženja i u Komoru. Udruživanjem organizacija udruženog rada preko opštih udruženja u Komoru ostvaruje se cilj da Komora u što većoj meri bude zajednica već integrisane privrede.

U Komoru se udružuju:

1) organizacije udruženog rada koje obavljaju privrednu delatnost i njihove poslovne zajednice, preko opštih granskih udruženja osnovanih za teritoriju SFRJ;

2) organizacije udruženog rada, udružene u zajednicu jugoslovenskih železnica, Zajednicu jugoslovenskih pošta, telegrafa i telefona i Zajednicu jugoslovenske elektroprivrede, osnovane posebnim saveznim zakonom, preko tih zajednica;

3) bankarske organizacije preko Udruženja banaka Jugoslavije;

4) zajednica osiguranja imovine i lica preko Udruženja zajednica osiguranja imovine i lica Jugoslavije;

5) zemljičarske zadruge, organizacije kooperanata i drugi oblici udruživanja zemljičara, preko Zadrugnog saveza jugoslavije.

U Komoru se mogu udruživati i organizacije udruženog rada koje obavljaju društvene delatnosti, kao i profesionalna stručna udruženja, ako su se udružili u neko od opštih udruženja i preko tih udruženja.

Prava i dužnosti organizacija udruženog rada u Komori

U ostvarivanju ciljeva udruživanja i zadataka Komore, organizacije udruženog rada imaju jednaka prava i dužnosti u Komori.

Njihova prava i dužnosti su naročito da: preko delegata upravljaju poslovima Komore i biraju zajedničke organe i tela; usmeravaju i usklađuju zajedničku aktivnost u ostvarivanju ciljeva udruživanja u Komoru; uređuju međusobne odnose u skladu sa jedinstvenim sistemom socijalističkih samoupravnih društveno-ekonomskih odnosa; na načelima ravnopravnosti, uzajamne odgovornosti i solidarnosti rade na izvršavanju programa rada i zadataka Komore; preko organa i tela Komore organizuju samoupravno sporazumevanje i društveno dogovaranje i pokreću inicijativu za donošenje zakona i drugih propisa i mera iz oblasti privrede; preko organa Komore odlučuju o učešću Komore u samoupravnom sporazumevanju i društvenom dogovaranju, ako tim aktima Komora preuzima određene zadatke i obaveze; savesno sprovode samoupravne sporazume i društvene dogovore koje su zaključili, odnosno kojima su pristupili; u Komori zauzimaju zajedničke stavove, razmenjuju informacije i iskustva, obavljaju konsultacije i savetovanja i daju podatke i obaveštenja potrebna za izvršavanje zadataka Komore; preko Komore budu redovno obavestavani o pitanjima koja su od značaja za unapređenje rada i njihovog poslovanja,

kao i o radu organa i tela Komore; koriste stručnu i drugu pomoć Komore, kao i usluge, koje obavlja Komora; uredno plaćaju doprinos Komori.

Navedena prava i dužnosti su utvrđena u Statutu Komore (čl. 26), ona su nedeljiva, pravo je istovremeno i dužnost i njihovim izvršavanjem se obezbeđuje efikasnost rada Komore.

Način ostvarivanja zadataka Komore

Zadatke Komore ostvaruju organizacije udruženog rada i opšta udruženja *neposredno i u organima i telima Komore*, kao i *stalnim ili povremenim oblicima međusobnog povezivanja u Komori, zaključivanjem samoupravnih sporazuma i društvenih dogovora, donošenjem odluka, zaključaka i preporuka, zauzimanjem stavova, organizovanjem seminara, savetovanja i drugih konsultativnih sastanaka, podnošenjem zahteva za donošenje zakona i drugih propisa koji se odnose na privredu*. Zadaci Komore se ostvaruju u saradnji sa privrednim komorama republika i pokrajina, organima i organizacijama na nivou federacije, samoupravnim interesnim zajednicama i drugim organizacijama koje se bave poslovima privrede.

Samoupravno sporazumevanje i društveno dogovaranje osnovni su način ostvarivanja ciljeva udruživanja u Komoru i njenih zadataka.

Samoupravno sporazumevanje. Inicijativu za zaključivanje samoupravnog sporazuma u okviru Komore mogu pokrenuti zainteresovane organizacije udruženog rada i njihove poslovne zajednice, sindikat ili druge društveno-političke organizacije, društveno-političke zajednice i privredne komore. O pokrenutoj inicijativi organi i tela Komore dužni su da obaveste sve zainteresovane organizacije udruženog rada. Isto tako oni su dužni da im dostave *predlog za zaključivanje samoupravnog sporazuma*, da *informišu učesnike* sporazumevanja o svim činjenicama od značaja za uspešno sporazumevanje i da im *ukažu potrebnu stručnu pomoć*, kao i da ukazuju potpisnicima na potrebna preispitivanja sporazuma i u slučajevima kada se njima ne postižu predviđeni ciljevi ili se povređuju društveno-ekonomski i drugi samoupravni odnosi utvrđeni Ustavom ili Zakonom.

O pokrenutoj inicijativi ili podnetom predlogu za zaključivanje samoupravnog sporazuma u okviru Komore, organ odnosno telo Komore je dužno da o tome obavesti zainteresovane u primerenom roku (15 dana od pokretanja inicijative) odnosno da dostavi u istom roku primljeni predlog i odredi mesto održavanja prvog skupa predstavnika zainteresovanih učesnika na kojem će se razmatrati predlog za zaključivanje odnosno nacrt ili predlog samoupravnog sporazuma.

U slučaju da neka organizacija ne pristupi sporazumevanju ili sporazumevanje ne uspe i time se dovodi u pitanje ostvarivanje planom predviđenih zadataka, ili se povređuje neki drugi zajednički interesi, Komora je dužna da o tome obavesti nadležni organ federacije, ako odnosna pitanja ne može urediti donošenjem opštih zaključaka (čl. 34 st. 3 Zakona).

Društveno dogovaranje. — U zaključivanju društvenih dogovora Komora pokreće inicijativu i organizuje aktivnost organizacija udruže-

nog rada, a sama učestvuje u društvenom dogovaranju sama onda kada tim dogovorima stiče određena prava i preuzima obaveze izvršavanja svojih zadataka. Društvenim dogovorima Komora ne može sticati prava niti preuzimati obaveze u ime organizacije udruženog rada.

Komora evidentira samoupravne sporazume zaključene u Komori kao i društvene dogovore u kojima je učesnik. Ona obezbeđuje zainteresovnim organizacijama i organima uvid u samoupravne sporazume i prati njihovo sprovođenje. Samoupravni sporazumi se objavljuju u glasniku Komor na način kako odluče potpisnici sporazuma.

Saradnja Komore sa privrednim komorama republika i privrednim komorama autonomnih pokrajina. — Radi ostvarivanja ciljeva udruživanja u opšta udruženja i Komoru, a naročito radi:

— usklađivanja programa zajedničkog razvoja;

— unapređivanja odnosa organizacija udruženog rada na jedinstvenom jugoslovenskom tržištu;

— unapređivanja i razvijanja ekonomskih odnosa sa inostranstvom;

— kao i radi međusobnog obaveštavanja, razmene iskustava i dogovornog rada na drugim pitanjima od zajedničkog interesa (čl. 6 Zakona), Komora obezbeđuje saradnju sa privrednim komorama republika i privrednim komorama autonomnih pokrajina. Po navedenim pitanjima Komora saraduje sa privrednim komorama republika i privrednim komorama autonomnih pokrajina učešćem predstavnika tih komora u organima i telima Komore, saradnjom organa i tela Komore sa odgovarajućim organima i telima privrednih komora republika i pokrajina. Ova saradnja uređuje se dogovorom između Komore i privrednih komora republika i pokrajina, a Statutom Komore predviđeno je da se u Komori obrazuje Koordinacioni odbor privrednih komora republika i privrednih komora autonomnih pokrajina. Statutom Komore se takođe predviđa da će se dogovorom razraditi način međusobne saradnje, način, sastav i delokrug Koordinacionog odbora i druga pitanja međusobnih odnosa i učešća privrednih komora republika i privrednih komora autonomnih pokrajina u organe i tela Komore i drugi modaliteti saradnje.

Saradnja Komore sa organima i organizacijama federacije. — U čl. 35 Zakona obavezuju se Savezno izvršno veće, savezni organi uprave i savezne organizacije da dostavljaju na razmatranje Komori nacрте i predloge zakona i drugih propisa i mera, koji su od interesa za privredu u celini. Komora ima pravo i dužnost da u okviru svojih zadataka daje mišljenje, primedbe i predloge a ovi organi i organizacije su dužni da ih uzmu u razmatranje i da obaveste Komoru o svojim stavovima.

Statutom komore se određuje da Komora u ostvarivanju ove saradnje pokreće inicijativu za društveno dogovaranje, za donošenje zakona, drugih propisa i mera, te da obaveštava organe federacije o problemima i pojavama u privredi i dejstvu zakona i propisa i mera iz njihove nadležnosti.

Iznošenje i zastupanje stavova Komore. — Stavove, predloge i mišljenja Komore, utvrđuju njeni organi i tela u okviru svojih ovla-

šćenja. Niko nije ovlašćen da u ime Komore iznosi stavove i mišljenja o pitanjima o kojima se prethodno nisu izjasnili odgovarajući organi, odnosno tela Komore. Statut Komore je ovim odredbama imao za cilj da obezbedi da Komora u izvršavanju svojih zadataka bude institucija udružene privrede i da adekvatno izražava njene interese. Time je onemogućeno da ubuduće Komora u obavljanju poslova iz nadležnosti federacije, pri davanju mišljenja i iznošenju stavova o nacrtima propisa i drugih mera zaobilazi udružen rad i da umesto privrede ove poslove obavlja stručna služba Komore.

Akti Komore

U vršenju svojih poslova, *organi i tela Komore donose odluke, zaključke, preporuke, pravilnike i poslovnike*, a način njihovog donošenja regulisan je odgovarajućim odredbama Statuta Komore. Pravilo je da samo organi Komore mogu donositi odluke i zaključke sa obaveznom snagom i to samo po statutarnim pitanjima i u poslovima javnih ovlašćenja određenih posebnim saveznim zakonom. Nosilac javnih ovlašćenja je Komora i ona ih vrši preko svojih organa i ovlašćenih funkcionera, a neka od njih može statutom preneti i na odgovarajuća tela Komore (sekcije). Inače javna ovlašćenja su izuzetak u odnosu na način izvršavanja zadataka Komore jer je, osnovni način ostvarivanja ciljeva udruživanja u Komoru samoupravno sporazumevanje i društveno dogovaranje.

Upravljanje i organizacija Komore

1. Upravljanje radom i poslovima Komore

Radom i poslovima Komore upravljaju organizacije udruženog rada i druge organizacije udružene u Komoru, preko svojih delegata u organima i telima Komore. Za delegata može biti izabran svaki radnik koji je udružio svoj rad u organizaciji udruženog rada ili drugoj organizaciji — članu opšteg udruženja.

Mandat delegata traje četiri godine a prestaje gubitkom svojstva delegata u organima, odnosno telima opšteg udruženja.

Delegati u Komori usaglašavaju interese i zauzimaju zajedničke stavove. Pri tome, oni su dužni da zastupaju interese i da postupaju po smernicama organa i tela koja su ih izabrala, ali istovremeno da u postupku sporazumevanja i dogovaranja svoje mišljenje i stavove prilagođavaju interesima drugih organizacija uvažavajući i njihove interese. U tom smislu su delegati u Komori za svoj rad odgovorni kako organizacijama i telima koji su ih izabrali, tako i organima i telima Komore čiji su članovi.

2. Organi i tela Komore

Skupština je organ upravljanja Komorom, izvršni odbor njen izvršni organ, dok je nadzorni odbor organ Komore. Ovo su obavezni organi komore predviđeni Zakonom (čl. 28), a Statutom Komore se

mogu predvideti i drugi organi. Pored toga, u Komori se obrazuju i zajednička tela: koordinacioni odbori, sekcije i druga zajednička tela. Koji se odbori, sekcije i tela obrazuju, njihovi zadaci, način obrazovanja, ovlašćenja i način rada uređeno je Statutom Komore. Međutim, Statutom Komore nije predviđeno obrazovanje drugih organa Komore.

2.1. Skupština Komore

Skupštinu Komore čine delegati organizacije udruženog rada i drugih organizacija i zajednica udruženih u Komori, izabrani u opštim udruženjima. Statutom Komore je određeno da ove delegate biraju skupštine opštih udruženja i druge organizacije koje imaju ovaj status, a svaka grana privrede je zastupljena u skupštini sa po dva delegata.

Predsednik i potpredsednici Komore nisu članovi Skupštine Komore, jer nemaju svojstvo delegata organizacije udruženog rada. Predsednik, potpredsednici i generalni sekretar Komore imaju pravo da učestvuju u radu skupštine, bez prava odlučivanja.

U radu Skupštine Komore učestvuju predstavnici privrednih komora republika i privrednih autonomnih pokrajina na način utvrđen Statutom Komore i dogovorom Komore i komora republika i autonomnih pokrajina.

Delokrug Skupštine je određen Statutom Komore.

Skupština Komore:

o d l u č u j e: o zaključivanju društvenih dogovora;

r a z m a t r a: pitanja od značaja za unapređivanje rada i poslovanja privrede u celini i predlaže odgovarajuće mere; razmatra i ocenjuje ostvarivanje ciljeva društvenog plana i mera utvrđene ekonomske politike i predlaže odgovarajuće mere;

u č e s t v u j e: u utvrđivanju programa rada u pripremanju društvenog plana Jugoslavije; u zaključivanju dogovora o osnovama plana Jugoslavije i programa razvoja, ako tim dogovorom preuzima posebne zadatke i obaveze;

u t v r đ u j e: program rada Komore i daje smernice za rad organa i tela Komore; principe i kriterijume kadrovske politike i obezbeđuje njihovu realizaciju; dugoročne i godišnje programe kolektivnog učešća jugoslovenske privrede na međunarodnim sajmovima i izložbama, utvrđuje program privredne i turističke propagande i informativno-izdavačke delatnosti za inostranstvo, način njihovog finansiranja; kao i završni račun fondova iz kojih se finansiraju ovi poslovi;

d o n o s i: jedinstven statut zajedničkih privrednih predstavništava u inostranstvu; donosi i menja Statut Komore; poslovník o svom radu;

d a j e s a g l a s n o s t: na statute opštih udruženja; na osnovice i stope doprinosa za finansiranje opštih udruženja; na posebne uzanise koje donose opšta udruženja;

rešava: o osnivanju radnih organizacija za izvršavanje zadataka Komore; i o drugim pitanjima iz delokruga rada Komore, kada se to određuje propisima ili Statutom Komore.

Sednice Skupštine saziva predsednik Komore a sednicama rukovodi radno predsedništvo koje se bira iz reda prisutnih delegata.

Skupština može punovažno odlučivati ako sednici prisustvuje više od polovine delegata. Dvotrećinskom većinom se odlučuje o izmenama i dopunama Statuta, o finasijskom planu Komore i o utvrđivanju stope doprinosa, dok u ostalim slučajevima odlučuje većinom glasova svih delegata. Poslovníkom se bliže uređuje način rada Skupštine.

2.2. Izvršni odbor

Izvršni odbor Komore bira Skupština iz reda članova skupštine i radnika organizacije udruženog rada, s tim što su predsednik, potpredsednici i generalni sekretar Komore takođe članovi Izvršnog odbora, a Predsednik Komore je i predsednik Izvršnog odbora.

Izvršni odbor nije samostalni organ Komore, već je izvršni organ skupštine i u tom smislu njegov delokrug je u najvećoj meri vezan za delokrug skupštine Komore. U njegovu nadležnost spada pripremanje akata iz delokruga skupštine, staranje o sprovođenju odluka, zaključaka i drugih akata skupštine. Izvršni odbor samostalno odlučuje o pitanjima koja su mu statutom poverena ili za koja ga ovlasti Skupština posebnim odlukama. (utvrđivanje visine naknade za usluge Komore, naknade za rad Suda časti, Spoljnotrgovinske arbitraže i Stalnog izabranog suda; odlučuje o nabavci, rashodovanju i prodaji osnovnih sredstava; odlučuje o učešću Komore u radu međunarodnih i nacionalnih organizacija u inostranstvu).

Izvršni odbor punovažno odlučuje ako sednici prisustvuje većina njegovih članova, a odluke donosi većinom glasova od ukupnog broja članova (ukupan broj članova je 35 prema Statutu Komore). Način rada bliže se određuje poslovníkom o radu izvršnog odbora.

2.3. Nadzorni odbor

Nadzorni odbor bira skupština Komore iz reda svojih članova (8 članova). U njegovu nadležnost spada razmatranje primene statuta i drugih opštih akata Komore, materijalnog i finasijskog poslovanja, raspolaganje sredstvima, ispravnost korišćenja sredstava za rad stručne službe Komore; izvršavanje prava i obaveza radne zajednice Komore.

2.4. Koordinacioni odbori

U Komori su obrazovani sledeći koordinacioni odbori: 1) Koordinacioni odbor za unapređenje rada i poslovanja; 2) Koordinacioni odbor za samoupravno organizovanje i udruživanje; 3) Koordinacioni

odbor za ekonomske odnose sa inostranstvom; 4) Koordinacioni odbor za razvoj i tekuća privredna kretanja; 5) Koordinacioni odbor za sticanje i raspodelu dohotka, tržište i cene; 6) Koordinacioni odbor za monetarno kreditna pitanja i osiguranje; 7) Koordinacioni odbor za informisanje u privredi; i 8) Koordinacioni odbor za kadrove u privredi. Pored ovih, postoji još i Koordinacioni odbor privrednih komora republika i privrednih komora autonomnih pokrajina.

Koordinacioni odbori predstavljaju primarna tela Komore za koordinaciju opštih udruženja po pitanjima unapređivanja rada i poslovanja organizacija udruženog rada. U njima se zauzimaju stavovi i usklađuju interesi opštih udruženja. Oni treba da budu inicijatori samoupravnog sporazumevanja i društvenog dogovaranja, donošenja zakona i drugih propisa i mera po pitanjima iz svog delokruga. Koordinacione odbore čine po jedan delegat opštih udruženja i drugih organizacija koje imaju položaj opšteg udruženja.

2.5. Sekcije

Sekcije su neposredni oblik povezivanja organizacija udruženog rada u okviru Komore. Njihov osnovni zadatak je usklađivanje međusobnih interesa i ostvarivanje zajedničke politike u oblasti ekonomskih odnosa sa inostranstvom.

Po propisima Zakona o prometu robe i usluga sa inostranstvom, sve organizacije udruženog rada koje obavljaju poslove spoljnotrgovinskog prometa obavezno se organizuju u sekcije za unapređenje ekonomskih odnosa sa inostranstvom u Komori.

Sekcije se obrazuju na predlog Koordinacionog odbora za ekonomske odnose sa inostranstvom i to za određenu zemlju ili grupu zemalja što utvrđuje Izvršni odbor Komore.

Sekcija obuhvata sve nosioce spoljnotrgovinskog prometa sa određenom zemljom ili grupom zemalja za koje je obrazovana. Zadaci sekcije i poslovi koje organizacije udruženog rada obavljaju u sekciji određeni su zakonom i statutom Komore se bliže utvrđuju. U izvršavanju svojih zadataka sekcije sarađuju sa opštim udruženjima, odborima i telima Komore, u skladu sa smernicama i zajedničkim stavovima Saveta za ekonomske odnose sa inostranstvom. Svoje zadatke i poslove sekcija obavlja u plenumu, koga čine ovlašćeni delegati organizacije udruženog rada. Sekcija može imati svoj izvršni odbor. Pitanja rada sekcije se detaljnije uređuju pravilnikom o organizaciji i radu sekcije, koji donosi plenum sekcije u saglasnosti Skupštine Komore.

2.6. Zajednička privredna predstavništva

Zajednička privredna predstavništva se osnivaju radi saradnje i usklađivanja međusobnih odnosa organizacija udruženog rada, drugih samoupravnih organizacija i zajednica u obavljanju privrednih delatnosti u inostranstvu. Njih osniva Komora uz saglasnost Saveznog

izvršnog veća. Akt. o osnivanju zajedničkog privrednog predstavništva donosi izvršni odbor Skupštine Komore.

Zajednička privredna predstavništva osnivaju se za jednu ili više zemalja. Njihovi zadaci, organi, njihov sastav, delokrug, kao i način finansiranja određeni su Zakonom. Jedinstvenim statutom zajedničkih privrednih predstavništava utvrđuju se, opšti uslovi rada i druga pitanja od značaja za njihov rad. Ovaj statut donosi Skupština Komore u saglasnosti sa Skupštinom SFRJ.

Predsednik, potpredsednik i generalni sekretar

Predsednik, potpredsednik i generalni sekretar Komore su *izborni funkcioneri Komore*. Njih bira skupština Komore iz reda stručnih radnika organizacija udruženog rada ili iz reda javnih radnika koji se bave pitanjima privrede. Izbor ovih funkcionera se vrši u skladu sa Društvenim dogovorom o kadrovskoj politici u federaciji. Prema odredbama Statuta Komore, funkcioneri za svoj rad odgovaraju Skupštini i Izvršnom odboru Skupštine Komore.

Predsednik Komore predstavlja Komoru, stara se o sprovođenju odluka, zaključaka i drugih akata Skupštine i Izvršnog odbora, stara se o ostvarivanju saradnje Komore sa privrednim komorama republika i privrednim komorama autonomnih pokrajina, kao, i sa organima, društveno-političkim, društvenim i drugim samoupravnim organizacijama. Zajedno sa potpredsednicima i generalnim sekretarom Komore, predsednik Komore prati izvršenje programa rada Komore, koordinira rad za pripremu materijala i utvrđivanje predloga, stavova i zaključaka za sednice Skupštine i izvršnog odbora i prati sprovođenje zaključaka tih organa.

Komora ima jednog ili više potpredsednika o čemu odlučuje Skupština. Potpredsednik zamenjuje predsednika u određenim poslovima sa istim pravima i dužnostima kao i predsednik.

Generalni sekretar se stara i organizuje sprovođenje odluka, zaključaka i drugih akata Komore, organizuje i pomaže predsedniku u pripremanju sednica, stara se o funkcionisanju i organizaciji rada organa i tela Komore.

Generalni sekretar se stara o zakonitom, ekonomičnom i uspešnom radu stručne službe; zastupa Komoru u imovinskim i drugim pravnim odnosima; naredbodavac je za izvršenje finansijskog plana i korišćenje drugih sredstava itd.

Samoupravni sudovi pri Komori

Pri Komori postoje sledeći samoupravni sudovi: Sud časti, Stalni izabrani sud i Spoljnotrgovinska arbitraža.

Sud časti izriče mere društvene discipline članovima Komore zbog: povreda odredaba Statuta Komore, odredaba statuta opšteg ud-

ruženja i odredaba pravilnika sekcija za unapređenje ekonomskih odnosa sa inostranstvom i drugih akata organa Komore, povreda dobrih poslovnih običaja u spoljnotrgovinskom poslovanju i povreda kojima se narušava jedinstvo jugoslovenskog tržišta ili sprovede monopolističke radnje na tom tržištu. Ukoliko je samoupravnim sporazumima i društvenim dogovorima predviđeno Sud časti može članovima Komore izreći meru društvene discipline i zbog povreda sporazuma i dogovora.

Pored toga, Sud časti izriče mere društvene discipline članovima Komore za povrede dobrih poslovnih običaja na domaćem tržištu, ako u postupku učestvuju stranke iz dve ili više republika i pokrajina.

Kao povrede dobrih poslovnih običaja naročito se smatraju postupci organizacija udruženog rada i njihovih poslovnih zajednica, kojima se protivno dobrim poslovnim običajima nanosi šteta društvenoj zajednici ili drugoj organizaciji udruženog rada, ili se ruši ugled SFRJ.

Mere društvene discipline su: opomena bez objavljivanja (za lakše slučajeve); javna opomena sa objavljivanjem na skupštini komore; i javna opomena sa objavljivanjem u štampi.

Stalni izabrani sud (arbitraža) rešava privredne i plovidbene sporove iz međusobnih odnosa za koje organizacije udruženog rada, radi sporazumenog rešavanja tih sporova ugovore nadležnost Stalnog izabranog suda.

Organizacija Stalnog izabranog suda i postupak pred Sudom, uređuju se Pravilnikom koji donosi Izvršni odbor Skupštine Komore.

Odluke Stalnog izabranog suda pri Komori imaju snagu izvršne odluke.

Spoljnotrgovinska arbitraža rešava privredne i pomorske sporove iz spoljnotrgovinskih odnosa između organizacija udruženog rada i inostranih fizičkih i pravnih lica, kao i između inostranih fizičkih i pravnih lica ako su stranke ugovorile njenu nadležnost. Odluke ove arbitraže su konačne i imaju snagu izvršne odluke.

Stručna služba Komore

Položaj i zadaci službe Komore, načelno utvrđeni su Zakonom u skladu sa Ustavom a bliže utvrđeni Statutom Komore. Poslovi i zadaci stručne službe su opredeljeni funkcijama Komore i potrebama organa i tela Komore u izvršavanju njihovih zadataka. Na stručnu službu se ne mogu prenositi prava ovlašćenja i odgovornosti Komore, njenih organa i tela. Stručna služba nije ovlašćena i ne može davati bilo kakva mišljenja i zauzimati stavove u ime Komore odnosno njenih organa.

Unutrašnja organizacija, delokrug i način rada stručne službe, broj i naziv organizacionih jedinica kao i ovlašćenja i dužnost radnika na izvršavanju poslova, utvrđuju se samoupravnim sporazumom između radne zajednice i Izvršnog odbora Skupštine Komore, saglasno Zakonu o udruženom radu. Položaj radnih ljudi u radnoj zajednici Ko-

more, prava radnih ljudi i njihovo ostvarivanje regulisano je samoupravnim sporazumom o međusobnim pravima, obavezama i odgovornostima koji sa radnom zajednicom zaključuje Izvršni odbor Komore.

OPŠTA (GRANSKA) UDRUŽENJA JUGOSLAVIJE

Opšta (granska) udruženja se osnivaju za unapređenje rada i poslovanja organizacija udruženog rada jedne ili više grana privrede. Za koje grane privrede su organizacije udruženog rada dužne da osnuju opšta udruženja utvrđuje Skupština Komore po pribavljenom mišljenju organizacije udruženog rada. Pri tome se vodi računa da opšte udruženje koje se osniva može ostvariti ciljeve i izvršavati zadatke predviđene Zakonom o udruživanju u opšta udruženja i Privrednu komoru Jugoslavije.

U opšta udruženja obavezno se udružuju radne organizacije i njihove poslovne zajednice prema osnovnim delatnostima koje obavljaju. Granski karakter opšteg udruženja ne isključuje mogućnost da se radne organizacije ne mogu udruživati i u druga opšta udruženja u drugim granama ili delatnostima ako je u pitanju ostvarivanje određenih interesa u njima i ako obavljaju i druge delatnosti.

Okolnost da je udruživanje u opšta udruženja za privredne organizacije obavezno ne utiče na samostalnost, ravnopravnost i zastupanje interesa članova u okviru opšteg udruženja. Radom poslovnog udruženja ne smeju biti povređena prava ili na zakonu zasnovani interesi članova opšteg udruženja.

Opšta (granska) udruženja osnivaju se za celu teritoriju SFRJ. Za pojedine grane privrede osnovana su sledeća opšta udruženja:

U oblasti energetike: Zajednica jugoslovenske elektroprivrede; Opšte udruženje rudnika uglja; i Opšte udruženje nafte i gasa.

U oblasti metalurgije: Opšte udruženje crne metalurgije; i Opšte udruženje obojenih metala SFRJ.

Prerada metala: Opšte udruženje za preradu metala; i Opšte udruženje brodogradnje.

Nemetali: Opšte udruženje rudnika i industrije nemetala.

Hemija i guma: Opšte udruženje hemijske industrije i industrije gume.

Građevinarstvo: i građevinarski materijal: Opšte udruženje građevinarstva i industrija građevinskog materijala.

Šumarstvo, prerada drveta i grafička industrija: Opšte udruženje šumarstva i industrija za preradu drveta, celuloze i papira; i Opšte udruženje grafičke delatnosti.

Tekstil i koža: Opšte udruženje tekstilne industrije; i Opšte udruženje kožarsko-prerađivačke industrije.

Poljoprivreda i prehrambena industrija: Opšte udruženje za poljoprivredu i prehrambenu industriju; Opšte udruženje duvanske privrede; i Zadružni savez Jugoslavije.

Vodoprivreda: Opšte udruženje za vodoprivredu.

Saobraćaj: Opšte udruženje saobraćaja; Zajednica jugoslovenskih pošta, telegrafa i telefona; Zajednica jugoslovenskih železnica.

Trgovina i ugostiteljstvo: Opšte udruženje trgovine; i Opšte udruženje za ugostiteljstvo i turizam.

Banke i osiguranje: Udruženje banaka Jugoslavije; Zajednica osiguranja imovine i lica Jugoslavije.

U čl. 17 Zakona o udruživanju u opšta udruženja itd. ističe se da opšta udruženja rade na unapređivanju rada i poslovanja i povećanju produktivnosti rada svojih članova, a naročito na pitanjima:

— razvijanja i organizovanja naučnoistraživačkog i razvojnog rada; na unapređivanju tehnologije; primenjivanja savremenih tehnoloških i tehničkih dostignuća; zaštite čovekove sredine; savremene organizacije rada i poslovanja; boljeg korišćenja raspoloživih kapaciteta, sredstava i domaćih izvora sirovina; razvijanja različitih oblika poslovno-tehničke saradnje, udruživanja rada i sredstava, podele rada, kooperacije i specijalizacije; zajedničkog proučavanja i istraživanja tržišta, kao i drugim tehničkim, stručnim, ekonomskim pitanjima od zajedničkog interesa;

— razvijanja samoupravnih odnosa;

— organizovanja i razvijanja razmene informacije i međusobnog obaveštavanja organizacija udruženog rada o privrednim kretanjima, rezultatima poslovanja u privredi i aktuelnim pitanjima iz oblasti tehnike, tehnologije i razvoja u SFRJ i u inostranstvu, ako i drugih informacija od značaja za razvoj i efikasnije poslovanje organizacije udruženog rada;

— stručnog usavršavanja kadrova, posebno redovnog dopunskog obrazovanja poslovođnih i drugih stručnih kadrova;

— organizovanja aktivnosti i pružanja pomoći na izradi i usklađivanju planova i programa razvoja organizacija udruženog rada;

— praćenja i analiziranja uslova privređivanja i položaja organizacija udruženog rada u grani privrede i grana privrede u celini, radi davanja inicijative za preduzimanje mera i donošenje zakona i drugih propisa koji utiču na unapređivanje rada i poslovanja organizacija udruženog rada;

— unapređivanje poslovanja i drugih ekonomskih odnosa sa inostranstvom;

— unapređivanja prometa robe i usluga, negovanja dobrih poslovnih običaja i razvijanja socijalističkog poslovnog morala.

Pored ovih, u delokrug rada opšteg udruženja spada i izvestan broj drugih poslova. Ova udruženja saraduju sa organima i organizacijama na nivou federacije, kao i sa međunarodnim i nacionalnim organizacijama i privrednim komorama drugih zemalja. Opšte udruženje donosi posebne uzanse u saglasnosti sa Privrednom komorom Jugoslavije, i radi na pripremama za opštenarodnu odbranu i društvenu samozaštitu.

Opšte udruženje se ne može baviti privrednim delatnostima.

Organi opšteg udruženja su isti kao i organi Privredne komore Jugoslavije. U njima postoji skupština, izvršni odbor i nadzorni odbor. Delegate u skupštini opšteg udruženja biraju organi upravljanja organizacija udruženog rada članica opšteg udruženja. Statutom opšteg udruženja može biti predviđeno i obrazovanje stalnih i povremenih tela.

Skupština opšteg udruženja bira i razrešava iz reda svojih članova predsednika opšteg udruženja koji predstavlja udruženje. Skupština opšteg udruženja bira i razrešava sekretara, koji je ovlašćen da zastupa opšte udruženje u imovinskim i drugim pravnim poslovima i da rukovodi radom radne zajednice udruženja.

Svako opšte udruženje ima svoj statut, koji donosi skupština opšteg udruženja uz saglasnost skupštine Komore. Statut je osnovni samoupravni akt i njime se određuju zadaci, organi i tela opštih udruženja, njihov delokrug i sastav način odlučivanja i druga pitanja koja su od značaja za rad opštih udruženja. Sadržina statuta opšteg udruženja inače je predviđena čl. 23 Zakona o udruživanju u opšta udruženja itd. Osim statuta opšta udruženja mogu imati i druge opšte akte predviđene statutom.

Položaj stručnih službi opštih udruženja u skladu je sa odredbama čl. 30 Ustava SFRJ kojim je regulisan položaj radnih zajednica i radnih ljudi koji obavljaju stručne poslove. Pored toga, zadaci i položaj radne zajednice reguliše se i odredbama statuta opštih udruženja i samoupravnim sporazumom zoključenim između opšteg udruženja i radne zajednice i na osnovu njih samoupravnim aktima tih radnih zajednica.

Sredstva potrebna za rad opšteg udruženja obezbeđuju se doprinosom koji uplaćuju udružene organizacije. Osnovicu i stopu doprinosa utvrđuje skupština udruženja uz saglasnost skupštine Privredne komore Jugoslavije. Opšte udruženje ima svoj godišnji finansijski plan i završni račun koje donosi po propisima koji važe za organe društveno-političke zajednice.

Opšte udruženje se registruje u Privrednoj komori Jugoslavije i registracijom stiče svojstvo pravnog lica.

Opšta udruženja i njegovi organi i tela saraduju odgovarajućim oblicima povezivanja udruženog rada u privrednim komorama socijalističkih republika i pokrajina. U pripremi materijala, predloga, odluka i zaključaka opšta udruženja pribavljaju mišljenja i predloge privrednih komora republika i pokrajina. Privredne komore republika i pokrajina imaju pravo da preko svojih predstavnika učestuju u radu organa i tela opšteg udruženja, zbog čega se u svakom opštem udruženju obrazuje odbor za saradnju sa privrednim komorama republika i autonomnih pokrajina.

Rad opštih udruženja je javan. Opšta udruženja obezbeđuju redovno obaveštavanje organizacija udruženog rada i javnost o svom radu.

Zaključak

Osnivanjem i konstituisanjem opštih udruženja i Komore i donošenjem njihovih statuta praktično je završen formalni deo posla i stvoreni realni uslovi za njihov samoupravni preobražaj.

Novi komorski sistem je tako konstituisan da organizacije udruženog rada i njihove poslovne zajednice ubuduće mogu presudno uticati na sadržaj rada opštih udruženja i Komore, i njihovo pretvaranje u zajednice članova koji su u njima udruženi.

Način ostvarivanja ciljeva i zadataka, upravljanje zasnovano na delegatskom principu i celokupna organizaciona struktura opštih udruženja i Komore omogućavaju da se u njima mogu efikasno rešavati najvažnija pitanja unapređivanja rada i poslovanja u privredi.

Opšta udruženja i Komora u novim uslovima prestaju da budu posrednici između države i privrede i predstavljaju zajednice organizacija udruženog rada i njihovih poslovnih zajednica u kojoj su zastupljeni svi delovi udruženog rada i mesto gde u najvećoj meri mogu biti objedinjeni njihovi zajednički interesi putem samoupravnog sporazumevanja i društvenog dogovaranja. Osnivanjem opštih udruženja i Komore kao najšire zajednice već udružene privrede, stvoreni su uslovi da se uspešnije usklađuju interesi delova privrede (grana, grupacija) putem sporazuma i dogovora. Istovremeno je onemogućeno da se Komora koristi kao sredstvo za pritisak na državne organe za ostvarivanje pojedinačnih ili granskih interesa.

Dr DRAGOLJUB VUKČEVIĆ,
professeur

L'ASSOCIATION DANS LES ASSOCIATIONS GÉNÉRALES ET DANS LA CHAMBRE ÉCONOMIQUE DE YOUGOSLAVIE

— R é s u m é —

Cet article contient un exposé introductif, deux parties et la conclusion. Dans la première partie est traitée la question de l'association dans la Chambre économique de Yougoslavie, dans la deuxième partie la question est exposée de l'association dans les associations générales et à la fin est formulée une brève conclusion.

Dans la partie introductive l'auteur analyse la conception relative au nouveau mode de l'association des organisations économiques, de leurs communautés d'affaires et des autres organisations qui s'associent dans les associations générales et dans la Chambre économique de Yougoslavie, ensuite il élabore ces conceptions en s'appuyant sur les autres prescriptions de la législation positive. En outre dans l'introduction sont brièvement formulés le but et le contenu de l'exposé.

Dans la deuxième partie l'analyse est effectuée de la Chambre économique de Yougoslavie en tant qu'organisation autogestionnaire et communauté des organisations de travail associé, de leurs communautés d'affaires et des autres organisations qui s'associent dans celle-ci. A ce sujet sont particulièrement soulignés les buts de l'association dans la Chambre économique de Yougoslavie et les devoirs de la Chambre, surtout les devoirs spécifiques de la Chambre. En particulier la question est traitée des sujets de l'association, de leurs droits et devoirs et l'attention est attirée sur les spécificités et les différences qui existent par rapport aux sujets antérieurs et leurs droits et devoirs dans la Chambre. Dans cette partie est analysé de même le mode de réalisation des buts et des devoirs de la Chambre (les conventions autogestionnaires et les accords sociaux), ainsi que les différentes formes de collaboration de la Chambre avec les chambres économiques des républiques fédérées et des provinces autonomes; avec les organes et les organisations de la fédération etc. Dans le travail est de même systématiquement exposée la question de l'organisations de la Chambre, la gestion du travail et des affaires et les organes et corps de la Chambre, les tribunaux autogestionnaires auprès de la chambre, et la position et les devoirs du service technique.

Dans la deuxième partie est exposée la matière relative à l'association dans les associations générales (par branches), leur fondation et la catégorie des associations par branches qui existent, les devoirs spécifiques de ces associations, leur statut, l'enregistrement, les formes de collaboration dans le cadre de la Chambre économique de Yougoslavie et leur collaboration avec les chambres économiques des républiques fédérées et les chambres économiques des provinces autonomes et les autres organes et organisation. Etant donné que dans la première partie du travail est exposée une analyse plus développée et plus complète sur le mode de réalisation des buts et des devoirs de La Chambre, la direction et l'organisation, la gestion du travail et des affaires et des organes et corps de la Chambre, dans la deuxième partie ces questions sont traitées sous forme abrégée, car elles ont été résolues de la même manière comme dans la Chambre économique de Yougoslavie avec des différences insignifiantes.

Dans la conclusion du travail l'attention est attirée sur les faits les plus importants relatifs aux changements effectués sur la base desquels on peut tirer les conséquences des processus qui sont en cours, c'est-à-dire comment se développe le processus de la transformation du système de chambre dans les conditions contemporaines.